

פרשה בארבע

שלוחה 1<2<10<6

מי לא עומד בצפירה

להיטמא לאחד משבעת קרוביו זה בסדר ומתחשב, אבל למה אם הוא בכל זאת רוצה לשמור על טהרתו ולא להיטמא להם, לא מרשים לו? למה מכריחים אותו? ועל כך עונה הרמב"ם, "לפי שכל איש מישראל חייב להתאבל על קרובו".

שאלתם את עצמכם למה זו חובה להתאבל על קרובים? הרי מדובר בדברים המסורים ללב? בהרגשה? אז למה להכריח?

בגלל האחוה.

בפסוקים האלה התורה מלמדת אותנו שהאחוה כל כך חשובה, עד שאם האדם לא רוצה להתאבל על קרוביו בגלל שהוא רוצה להישאר טהור ולהמשיך לעבוד בבית המקדש, מכריחים אותו. מכריחים אותו כדי ללמד, שמי שלא מרגיש את חשיבות האחוה, לא יכול בין כה וכה לשרת לפני ה'.

כדי ללמד, שמי שעומד לפני השם להתפלל על צערם של אחרים, אבל אין לו צער על קרוביו שמתו, הצער שלו חולה, ויש מום במוסר שלו, ובעלי מומים מוסריים פסולים לעבודה במקדש.

וכאן עולה שאלה נוספת. מה יש בתחושת האחוה שהופכת אותה לחשובה כל כך? כל כך חשובה, שמכריחים את הכהן להיטמא?

והתשובה היא, בגלל המוסר.

שאלתם את עצמכם מדוע אנו מחויבים למוסר? למה אנו תובעים מעצמנו ומאחרים לנהוג באופן מוסרי? למה האמירה זה לא מוסרי, אמורה למנוע מאתנו מעשיית מעשים שסותרים את המוסר? או במילים אחרות מה נשיב למי שיטען בפנינו שהוא לא מחויב למוסר?

נשיב לו שבגלל שכולנו בני אדם, כולנו שווים. שכולנו נבראו בצלם ולכן כולנו בניו של אדם הראשון, ולכן זה לא מוסרי לעשות לאחים מעשים כאלה.

לכן האחוה חשובה. כי אם אין חשיבות לאחוה, אין אחווה. ואם אין אחווה אין מוסר. ואם אין מוסר אין קיום לעולם, ולכן כדי לשמר את המחויבות למוסר יש צורך בחיזוק האחוה, ולכן היא כל כך חשובה. כל כך חשובה, שהיא דוחה את עבודת המקדש.

זו בדיוק הסיבה שהשתתפות של יהודים בטקס זיכרון ישראלי פלסטיני מקוממת כל כך. כי היא מלמדת שאין אחווה ושאינן לה ערך. כי היא מלמדת שאפשר להשוות בין הכאב והאבל על האחים שלך, לכאב של אלה שרצחו אותם.

המשך בעמוד הבא

דום אני החלטתי להמשיך לנסוע, ואלו היו שתי דקות מופלאות בזמן הצפירה. הכביש היה ריק, אני המשכתי לחשוב על מה שעניין אותי באותו רגע."

וכאן עולה שאלה גדולה. אם חברת הכנסת רגישה כל כך לכאב המשפחות השכולות, ואם עמידה בצפירה נעשית מתוך כבוד לנופלים ולבני המשפחות שלהם, ואם הנסיעה בזמן הצפירה היו בכל זאת שתי דקות מופלאות בשבילה, זה אומר אחד משני דברים. או שהנוף של כבישי ישראל יפה יותר מהכאב ולכן מדובר בדקות מופלאות, או שהיא לא כואבת את כאב המשפחות ולכן יש לה זמן להנות מהנוף.

ומכאן אני למד, שכשהיא אומרת שהיא משתתפת בכאב המשפחות השכולות היא כנראה לא מתכוונת למשפחות של אלו שבגללם כל מדינת ישראל עומדת בצפירה, אלא לאלו שבגלל הילדים שלהם, יש לנו יום זיכרון לחללי צה"ל.

לכן אמרתי שרק ליהודים שמשתתפים בטקס הזה יש לב גדול ולא לערבים. כי איך יתכן, שמי שקורא להחזיר לארצות הברית ולפולניה את משפחות החללים מסוגל להשתתף בכאב העצום של הורים לילדים שמתו רק כדי שמשאלת הלב של חברת הכנסת לא תתגשם?

אלא שכאן עולה שאלה חדשה. אם ליהודים והיהודיות שמשתתפים ומשתתפות בטקס הזה יש לב גדול כל כך שמסוגל להכיל גם כאב בערבית, למה כל כך הרבה יהודים כועסים עליהם? האם זו לא גבורה להכיל גם כאב של אחרים? למה זה כל כך מפריע לנו? האם לב גדול זו לא מעלה?

תשובה לשאלה הזאת מופיעה בפרשת השבוע.

בפרשת אמור מלמד הקב"ה את משה מצוות שמייוחדות לכהנים, שנאמר: "ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו: כי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו: ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא:"

בפסוקים אלו מלמד הקב"ה את משה שלמרות שלכהנים אסור להיטמא למתים, אם המתים הם בני משפחתו הקרובה של הכהן, לא רק שמותר לו אלא הוא חייב להיטמא להם כפי שכותב בעל ספר החינוך: "שיטמאו הכהנים למתים הנזכרים בתורה, וזה מצות עשה. לא רצה לטמא מטמאין אותו בעל כרחו. ומעשה שבא ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב הפסח ולא רצה לטמא, ודחפוהו חכמים וטמאוהו על כרחו."

וכאן עולה שאלה. זה שהתורה מתירה לכהן

החל משנת 2006 טקס יום הזיכרון הישראלי פלסטיני מתקיים כטקס אלטרנטיבי במקביל לאירועי יום הזיכרון לחללי צה"ל.

בשונה מן הטקסים הרגילים, מה שמויחד בטקס הזה הוא שהנאומים וקטעי השירה נשמעים לא רק בעברית אלא גם בערבית.

למה בערבית? כדי שגם הפלסטינים שמגיעים לטקס מעזה ויהודה ושומרון יבינו שהיהודים אבילים לא רק על החיילים שלהם שמתו כדי שנוכל לחיות כאן, אלא אפילו על אלו שמתו רק כדי שלא נהיה כאן. כדי שכל העולם יידע, שיש ליהודים לב כל כך גדול, שהוא יכול להכיל לא רק כאב על 25,046 חללי מערכות ישראל, אלא גם את כאבם של משפחות שחינו את בניהם לעלות לשמיים מתוך אוטובוסים מתפוצצים.

אלא שכאן עולה שאלה. אם מידי שנה מגיעים לטקס גם אנשי ציבור ערבים, אז למה אני אומר שרק ליהודים יש לב שמסוגל להכיל גם כאב של עמים אחרים. זו לא גזענות? ממש לא.

המשתתפים הלא יהודים בטקס הזה לא צריכים לב רחב מסיבה פשוטה. הם אבילים רק על המתים שלהם ולא על החיילים היהודים, ואם רק עליהם הם מתאבלים, הם לא צריכים לב גדול כדי להשתתף באירוע.

מאיפה אני יודע שהם לא? פשוט מאוד.

בתגובה לביקורת על שהיא משתתפת בטקס הזה, כתבה חברת כנסת את המשפטים הבאים:

"יש לי כבוד רב ליום הזיכרון ולמשפחות השכולות, ואני משתתפת בכאבן העצום והבלתי נתפס. אני מאמינה שהדרך למנוע מלחמות נוספות ומוות נוסף עוברת דרך הכרה בכאב של האחרים והאחרות."

כשקראתי את המשפטים האלה, כבר רציתי לשנות את מה שאמרתי קודם. הנה, לא רק ליהודים יש לב גדול. גם לערבים יש. אם חברת הכנסת לא יהודייה מצהירה שהיא משתתפת בכאבן העצום והבלתי נתפס של המשפחות השכולות, זה אומר שאין ליהודים מונופול על גודל הלב.

אלא שאז מישוה הפנה את תשומת ליבי לדברים אחרים שאמרה חברת הכנסת, שבעזרתם אפשר להבין למה היא מתכוונת.

"לא עמדתי בצפירה", אמרה חברת הכנסת שטוענת שיש לה כבוד למשפחות השכולות. "הייתי בנהיגה. בזמן שכל המדינה כמעט עמדה

בשעת האזנה לקבצים
במערכת ניתן להשאיר
תגובות ע"י הקשת
כוכבית 6 וכן להאזין
לתגובות ע"י הקשת
כוכבית 7

לדירוג האזנות וכן להאזנה
לדירוגים הקישו בשעת
השמעת הקובץ כוכבית 5

שלוחות מאגר השיעורים

- 1 יסודות האמונה
- 2 זוגיות וחינוך
- 3 השקפה יהודית
- 4 שאלות ותשובות
- 5 משמעות הסבל והנסיגות
- 6 סדרות
- 7 תנ"ך ותורה שבע"פ
- 8 נושאים שונים
- 9 שיעורים לפי ספרים
- 10 פרשה בארבע
- 11 שבת ומועדי השנה
- 12 הקטואליה ויהדות

הרשמה לשלוחות המנויים

מסלול א'
18 ש"ח לחודש
מסלול ב'
180 ש"ח לשנה
**ניתן להרשם כמנוי
בשלוחה 7 בתפריט
הראשי**

לתרומות עבור הפצת
העלון חייגו 077-430-9790
והקישו * בתפריט הראשי

או חייגו 054-859-3167
בין השעות 13:30-15:30

לקבלת פירוט השלוחות
שלחו מייל לכתובת
b0774309790@gmail.com

עלון זה מופץ לזכות

שמואל מאיר בן רחל
צפורה בת אסתר
מרים בת אסתר
לע"נ
אברהם בן לטיפה
מרגלית בת רחל
לרפואה

בת שבע גאולה בת יעל
חיה אסתר בת רחל

הנפטרים בצורה כזאת, צריך לעמוד. לא בגלל הצפירה. בגלל שאלו שבגללה היא נשמעת, הם אחים שלנו. בגלל שאפילו כהן גדול נדרש לוותר על טהרתו ולהיטמא להם. בגלל האחוה.

ומשהו לקחת הביתה.

בטקס הזיכרון המשותף הישראלי פלסטיני משתתפים יהודים שכואבים את כאב הפלסטינים, ופלסטינים שכואבים את הכאב של עצמם, אז אולי תסבירו לי איפה פה בדיוק השותפות?

שבת שלום.

כי היא מלמדת שמי שאין בו אחווה לא צריך לב רחב וגדול. למה? כי אם אין אחווה, אין מוסר, ואם אין מוסר, בשביל מה צריך לב? ואם אין לב. למה לא להזדהות עם כאבם של אלו שבגללם אנחנו אבילים.

ועוד נקודה לסיים.

מי שמסוגל להכיל ערבים שלא עומדים בצפירה, צריך להכיל גם יהודים שלא עומדים בצפירה, ומי שלא מסוגל להכיל את הכאב של האויבים שלנו שבזים לאלו שבגללם יש צפירה, וטקסים מקוממים כאלה מכעיסים אותנו, צריך לעמוד בצפירה גם אם הוא לא מזדהה עם השיטה. למה? כי גם אם מדובר בחוקות הגויים, וגם אם תורת ישראל לא זוכרת את

שאלות ותשובות

שלוחה 1<2<4

שאלת הידיעה והבחירה

פנימיית.

הבה נבחן את השאלה "מה עשה הקב"ה לפני שברא את העולם?"

מבלי דעת מניח השואל טרם שאלתו שהבורא יתברך כפוף לזמן שיש בו עבר ועתיד, שכן בשאלתו ישנן שלוש מילות עבר. "מה עשה" "לפני" ו"שברא". האם זה אפשרי? האם הבורא כפוף לזמן? האם מי שברא את החומר והזמן כפוף להם? וודאי שלא. אלא שאם הבורא לא כפוף לזמן שברא כיצד אנו שואלים עליו שאלות שמתקיימות רק במימד הזמן? כיצד זה אנו מנסים להכיל שאלות המתקיימות רק במימד שיש בו עבר ועתיד, כמו "מה עשה" "לפני" ו"שברא", על בורא שאינו כפוף למימד שיש בו מרכיבים אלו?

האם מחוץ למימד הזמן יש מקום למילים כגון "לפני" ו"אחר"? האם בעולם שאין בו זמן יש מקום לשאלות המבוססות על סיבה ומסובב כמו "מי ברא את ה'?" ואם התשובה לכך שלילית, נמצא שאין כאן שאלה כלל.

אפשר ולכך מתכוון הרמב"ם באומרו שאין בנו היכולת להבין את התשובה לשאלה זו. לא משום שאין בנו השכל הנדרש לכך, שכל ניתן לקנות. אין בנו יכולת זו מסיבה מהותית. שכלנו כפוף למימד הזמן והמקום, ועל כן אין בו היכולת להשיג את מה שאינו כפוף למימד זה.

בתשובה זו מבקש הרמב"ם ללמדנו יסוד חשוב במגבלות השכל. ללמד כי שאלות המתעוררות מתוך הכפוף לחוקיות הטבעית אינן יכולות להישאל על מי שאינו כפוף למימד זה. במילים אחרות, ממציא השחמט אינו צועד לביתו כמו פרש או רץ, וגם לא כמלך. הוא ממציא החוקים ועל כן אינו כפוף להם.

ונקודה לסיים. בדרך כלל שאלה זו נשאלת כדי להקשות על יסודות האמונה. אלא שאני משתמש בה כדי להקשות על הכפירה.

כשאני נפגש עם אנשים ששואלים שאלה זו, אני משיב להם שלפני שאנו עוסקים בשאלתם עלינו לבחון ראשית לכל אם יש לאדם יכולת בחירה? שכן ללא בירור זה שאלתם אינה מתחילה.

האם יש לכם יכולת להוכיח את הבחירה החופשית? והרי קיומה סותר את כל המוכר לנו בטבע? האם יכול צמח לשנות את טבעו? האם בעל חיים יכול? ואם אין לכם היכולת להוכיח זאת, ואם הטבע משדר הכרחיות ולא בחירה, בטרם אתם מקשים על ידיעת הבורא, הביאו ראיה ליכולת הבחירה עליה אתם מבססים את שאלתכם.

אנו מקבלי התורה יודעים שיש לנו יכולת בחירה משום שהדבר נכתב בתורה, ולפי שאת התורה קבלנו מאת הבורא יתברך, ולפי שכתב לנו בה שאנו בעלי בחירה, אנו כאלה גם אם אין בנו היכולת להבין כיצד מתיישב הדבר עם המציאות הטבעית או עם ידיעתו.

אולם מי שאינו מקבל את היות התורה משמיים, עד שהוא שואל על בוראו, עליו להוכיח את יכולת הבחירה האנושית ומשלא עשה כך פטורים אנו מלהשיב על שאלות, שכן ערבך ערבא צריך.

שאלה: באחד משיעוריך ציטטת את רבינו סעדיה גאון שכתב כי יסודות האמונה ניתנים להוכחה שכלית. האם ישנה דרך שכלית לפתור את סוגיית הידיעה והבחירה? אם הקב"ה יודע הכל כיצד יש לנו בחירה חופשית, והרי הוא יודע מה שנבחר?

תשובה: הראשון שעסק בשאלה זו היה רבינו סעדיה גאון. אחריו עסקו בכך גדולי הראשונים. הרמב"ם, הרלב"ג, ורבי חסדאי קרסקס ע"ה.

בצדק טענת שלכאורה מדובר בסתירה, מצד אחד מתחייב שהבורא יתברך ויתעלה יודע מחשבות בני אדם, מגיד מראשית אחרית וצופה הדורות מראש, ומכאן שאין העתיד נסתר מנגד עיניו ח"ו. מצד שני, בתורה שקבלנו מסיני, נכתב במפורש שהאדם בעל בחירה חופשית שנאמר: "ובחרת בחיים".

על קושיה זו משיב הרמב"ם: כיון שבשונה מאיתנו הבורא ודעתו אחד הם, אין בנו היכולת להבין כיצד ידיעתו אינה מחייבת וזה שנאמר: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם".

מתשובה זו של הרמב"ם עולה שיש לשאלה זו תשובה ואין סתירה בין ידיעת הבורא ליכולת הבחירה האנושית, אלא שאין בכוחנו השכלי המוגבל להבין תשובה זו.

חכמי ישראל בימי הביניים לא הסתפקו בתשובה זו וחיפשו לה תשובות אחרות, משום שבימיהם חי יהודי משומד שכתב ספר בו ביקש להסביר את התנצרותו. לטענתו, האדם משולל בחירה ומעשיו והחלטותיו מוכתבים מראש ומתחייבים מידיעת הבורא, ועל כן לא ניתן להאשימו על ש"בחר" להתנצר, מוכרח היית, כך כתב.

הכוונה שהסתירה מאחורי ספר זה לא הייתה תמימה, בטענות אלה ביקש המשומד לפתות את היהודים להתנצר, ובעזרת שלילת הבחירה, ביקש להפיל את מחסום החששות שלהם. אם גם אתם אינכם בעלי בחירה, לא תיענשו על כך כיון שאנוסים הייתם.

ספר זה התפרסם מאוד בימיהם, וחכמי ישראל שבקשו לעמוד בפרץ ולבטל את דבריו נאלצו לשוב אל שאלת הידיעה והבחירה ולבקש לה מענה שכלי.

בספרו "מלחמות השם" קובע הרלב"ג, כי כיון שיש סתירה בין ידיעת ה' ליכולת הבחירה האנושית, מחוייב הוא שהגביל הבורא את יכולת ידיעתו כדי להעניק מרחב בחירה לאדם. לעומתו, רבי חסדאי קרסקס בספרו "אור ה'", חולק על דבריו וקובע כי ידיעת ה' אינה מוגבלת, ועל כן אין מעשי האדם נעשים מתוך בחירה, אלא כוונתם בלבד.

יחד עם זאת, עיון מעמיק בתשובת הרמב"ם מעלה כי קביעתו שאין ביכולת האדם להבין את הסתירה בין הידיעה לבחירה אינה פשטנית כלל.

לדברי הרמב"ם התשובה לשאלה זו היא - אין שאלה.

שאלה זו שייכת לקבוצת שאלות שנשאלות במקרים רבים מפי ילדים ונערים. לקבוצת שאלות זו משתייכות שאלות כגון: "מי ברא את הקב"ה?" או "מה עשה הקב"ה לפני שברא את העולם, או "האם הקב"ה יכול לברוא אבן שאינו יכול להרימה", שהמשותף להם שקיימת בכלם סתירה

ניתן ליצור איתנו קשר בטלפון: 054-859-3167

או במייל בכתובת: s05485931@gmail.com

או ע"י השארת הודעה במערכת בשלוחה 9 בתפריט הראשי

ובלכתך
אמונה בכל דרך